

**Garbells
de llengua**

**CONVERSAR
I CRÉIXER
EN CONSCIÈNCIA
LINGÜÍSTICA**

*Trobades i converses
per millorar en correcció
i qualitat lingüística*

BLOC 1

AMB EL SUPORT DE :

 **Generalitat
de Catalunya**

CAL

COORDINADORA D'ASSOCIACIONS PER LA LLENGUA CATALANA

www.cal.cat

Índex

Índex.....	2
Salutació.....	3
Comentaris i suggeriments sobre les activitats de la Garbellada.....	4
Eines de consulta.....	6
Garbellada	7
Comentaris i propostes de correcció de la Garbellada.....	14
Anglicismes.....	16
Bibliografia	17

Salutació

Benvolguts i benvolgudes,

Heu decidit trobar-vos durant unes setmanes amb companys i companyes que tenen el mateix desig de millorar el català i fer-ho tot conversant, fent comentaris a les qüestions que es plantegin i aportant coneixements. Segur que serà una activitat engrescadora per l'enriquiment mutu que generarà, per l'experiència de comunicació que en resultarà i per una major motivació a l'hora d'usar socialment el català, estar atents a la genuïnitat de la llengua i consumir cultura de qualitat. En això, justament, consisteixen els *Garbells de llengua*. Enhorabona.

Tots els components del grup teniu el mateix rang, tant si parleu català de tota la vida com si en sou parlants novells; no hi ha ningú per sobre de l'altre i no hi sou per ser corregits, sinó per corregir-vos a vosaltres mateixos si ho considereu convenient. Us dedicareu, bàsicament, a tres aspectes de la llengua presents a les converses: les maneres de pronunciar, de dir i d'anomenar. Deixarem de banda, doncs, aquells que deriven de l'escriptura: la puntuació, l'ortografia, l'accentuació...

El material és concret i definit, cosa que possibilita que hi hagi 'solucionaris', si voleu dir-ho així. Però l'activitat possibilita que aneu més enllà d'aquests límits perquè us sorgiran dubtes, encetareu comentaris i formulareu qüestions no previstes. Cap problema. Si accediu a les eines de consulta de què disposem actualment, tindreu el camí ben fressat per resoldre-les de manera autònoma.

Convertir en hàbit l'acte de consultar serà el fruit més important que en traureu, i amb això us convertireu en 'garbelladors' naturals d'aquesta llengua nostra, exposada a tants perills en l'actualitat. I també, haureu descobert, si no ho havíeu fet abans, que les trobades freqüents basades en la comunicació interpersonal, lliure i respectuosa, ens ajuden a teixir sinèrgies que aniran sens dubte més enllà d'unes hores profitoses i n'obtidrem benefici per a nosaltres i per al país.

Bona sort.

Grup gestor del projecte *Garbells de llengua*

Juny 2022

Comentaris i suggeriments sobre les activitats de la Garbellada

Aquest bloc de *Garbells de llengua* consta d'una Garbellada i està prevista que es pugui desenvolupar en dues sessions, pel cap baix. Vet aquí alguns suggeriments o comentaris referits a cada exercici.

- 0. Rebuda

Si hi ha algun membre nou al grup, presenteu-vos-hi i dediqueu-li uns moments per situar-lo. És una bona ocasió per recordar entre tots, els objectius del taller.

- 1. *La contribució* (Aportem)

Obrim aquí el ventall de propostes culturals catalanes. Hi compta molt la vostra participació. Es tracta de fer-vos suggeriments de consum cultural (llibres, articles, pel·lícules, obres de teatre, actes, programes radiofònics o televisius, aplicacions del mòbil, recursos didàctics, etc.) i comentar-los molt breument. L'accés a obres de qualitat enriqueix el nostre bagatge expressiu i cultural.

- 2. *El gaudi* (Llegim)

Bon moment per preguntar-vos quins hàbits teniu de lectura d'obres catalanes i per animar a intensificar-los.

Algú podria presentar mínimament l'autor o l'autora del fragment que s'ha de llegir. Podeu accedir a aquesta informació mitjançant el codi QR.

És hora d'immergir-nos en el text i en el context que l'emmarca i d'entomar les sensacions que l'autor ha pretès de comunicar-nos. Feu-ne una lectura mental. Després distribuïu-vos la lectura en veu alta i feu-ne els comentaris que cregueu convenients, tant de contingut com de forma.

- 3. *El model* (Rellegim amb atenció)

Entre tots feu atenció a les paraules o fragments que s'indiquen, del text acabat de llegir, i esbrineu la raó per la qual s'han considerat importants; comenteu les qüestions que en sorgeixin. Podeu accedir a les justificacions de reflexió que hi ha al final del dossier. Si la conversa genera dubtes, accediu a alguna de les **eines de consulta** guiats pel cap de colla. És una ocasió per prendre nota, individualment, d'aspectes que vulgueu recordar o millorar.

- 4. *La millora* (Practiquem)

Aquesta és una activitat de repàs d'algun aspecte lingüístic que sovint trontolla en l'ús social. Llegiu-ne l'enunciat i els exemples que l'il·lustren. Després, feu l'exercici i redacteu dues frases més que compleixin les condicions indicades. Finalment, comenteu el domini que teniu de la qüestió plantejada.

- 5. *El poliment* (Corregim)

Es tracta de fer de correctors o correctores. Llegiu un fragment i poseu en comú tant l'errada que hàgiu descobert com els dubtes que hi sorgeixin. Feu també propostes alternatives de les paraules no admeses normativament de la llista que hi ha al capdavant de la pàgina. Consulteu, si us cal, la pàgina

de referència on hi ha les respostes. Ara teniu l'ocasió d'escriure els elements que us hagin resultat nous o les paraules o expressions que decidiu corregir dels usos personals. Durant l'activitat és possible que apareguin dubtes. Accediu, si és el cas, a les **eines de consulta**.

- 6. *El valor* (Investiguem els nostres mots)

Distribuïu-vos la lectura dels paràgrafs amb explicacions etimològiques. Comenteu la importància de conservar els mots de la llengua, atès el valor històric i d'experiència humana que contenen. Podria ser un bon exercici de lectura en veu alta, fent atenció a la vocalització, entonació, pronunciació...

- 7. *L'hàbit* (Comentem lèxic)

En petits grups de tres o quatre aneu llegint els mots que es proposen, agrupats en una temàtica determinada de la vida quotidiana. Comenteu si els useu habitualment o no. Adoneu-vos també de paraules o expressions que no són admeses però que se senten a dir amb freqüència. Afegiu-ne, si en sabeu d'altres. Recolliu individualment als apunts del dossier les reflexions que hàgiu fet. Com sempre, accediu a les **eines de consulta** davant qualsevol qüestió que generi dubte o curiositat.

- 8. *La veu* (Pronunciem)

Sovint no ens adonem dels errors de pronúncia o d'entonació que fem tot parlant. Llegiu l'enunciat sobre la qüestió que es presenta i feu la lectura dels mots o de les frases posant l'èmfasi en l'aspecte que s'hi treballa. En acabar anoteu si us cal millorar en pronunciació.

- 9. *La norma* (Consultem)

Si no ho heu fet ja durant les activitats anteriors, és un bon moment per parar atenció a les **eines de consulta** de què disposem actualment, sigui mitjançant el mòbil, l'ordinador o diccionaris generals o específics. Feu-ho amb la guia de qui condueix les trobades. És molt aconsellable que abaixeu al mòbil les aplicacions disponibles.

- 10. *La creació* (Inventem)

És hora de mostrar la capacitat creativa i expressiva que tenim. Individualment o per parelles, redacteu les definicions del petit encreuat i poseu-les en comú. Comenteu la creativitat i originalitat de les propostes. Si l'activitat us ocupa un temps excessiu, comprometeu-vos a redactar les definicions durant la setmana i recolliu les propostes a la sessió posterior.

- 11. Cloenda

Feu una valoració de les activitats del dia i recolliu suggeriments per a les sessions posteriors.

- Frases fetes a peu de pàgina

Qualsevol moment és bo, durant les sessions del taller o a casa, per fer memòria de frases fetes catalanes. Són la marca de genuïnitat expressiva de cada llengua, expressions i maneres de dir que han llucat i s'han estès des de la creativitat popular.

Eines de consulta

Convé que al llarg de les primeres sessions els participants accedeixin a les eines de consulta accessibles des del mòbil o de l'ordinador i en coneguin el funcionament. Es podria fer de manera metòdica, entrant en una d'elles a cada sessió, però també s'hi podria accedir justament quan sorgissin dubtes a resoldre.

Aplicacions per al mòbil

- Per consultar paraules: Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans “**DIEC2**”. S'hi poden consultar mots de manera ‘coincident’, ‘començada per’, ‘acabada en’ o ‘en qualsevol posició’.
- Per consultar pronoms febles: “**Posa'ls**”. Hi ha explicacions concises i exercicis de reconeixement molt didàctics.

Pàgines d'Internet

- Per consultes diverses: **Optimot** (<https://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>). En introduir un mot, s'ofereixen diversos recursos de consulta: el DIEC, diccionari català-castellà, diccionari castellà-català, fitxes explicatives, criteris lingüístics, etc. També s'hi pot introduir un fragment de frase o una frase feta.
- Per consultes diverses: **És a dir** (<http://esadir.cat/>). Una eina per a mitjans de comunicació. Si entrem a la pestanya Lèxic podem disposar d'una llista de mots que són usats actualment, amb distinció d'admesos o no admesos normativament.
- Per consultar paraules: **Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans** (<https://dlc.iec.cat/>). De cada paraula s'hi pot consultar, a més del que s'ha comentat de l'aplicació del mòbil, els sinònims que té, què en diu el Diccionari Català-Valencià-Balear (DCVB), amb quines accepcions s'ha utilitzat (DDL = Diccionari Descriptiu de la Llengua Catalana), etc.
- Per consultar paraules: **Diccionari de l'Enciclopèdia Catalana** (<http://www.diccionari.cat>). També s'hi pot consultar l'origen de cada mot. Si es tracta d'un verb, podem obrir una pàgina amb la conjugació corresponent. Hi ha l'accés a la traducció multilingüe.
- Per consultar frases fetes: **Diccionari de Sinònims de Frases Fetes** (<https://dsff.uab.cat/>). Es pot consultar introduint-hi un concepte o una part d'una frase feta.
- Per consultes paremiològiques: **Paremiologia catalana comparada digital** (<https://pccd.dites.cat>). Es pot consultar introduint-hi un o diversos termes.
- Per consultes toponímiques dels Països Catalans: **Onomasticon Cataloniae** (<https://oncat.iec.cat/>).

Recursos en paper

Per consultes lingüístiques: hi ha una bona col·lecció de diccionaris i reculls lèxics de tota mena, de pronúncia, etimològics, de noms de persona, d'exclamacions, de frases fetes, de refranys, ideològics, etc.

Per consultes amb imatges: **Diccionari visual DUDEN**. També el diccionari visual editat per Oxford University Press.

Garbellada

*Tinc una llengua tan viva
com les més vives que hi ha!*

Miquel Martí i Pol
(1929-2003)

Aportem

Ens saludem i ens suggerim mútuament iniciatives de consum cultural en català que hàgim experimentat o conegut.

Llegim

Gaudim en primer lloc de textos de qualitat. Llegiu un parell de vegades el text següent, de Josep Maria Espinàs (1927). Distribuiu-vos la lectura per paràgrafs.

Per recordar qui és l'autor, podeu veure què en diu la Viquipèdia:

“Molt bé”

1 Hi ha dies que tots els coneguts que trobes et fan la mateixa pregunta. No és que hagis sortit al carrer
2 amb un braç enguixat, per exemple. No, el teu aspecte és el de sempre, ni tan sols es pot dir que t'hagis
3 aprimat o engreixat una mica. Però quan et veuen és inevitable que la gent que et coneix s'interessi
4 estranyament per tu i et preguntin: "Com t'han anat les vacances?"
5 Tu dius "molt bé", i cal reconèixer que no és dir pràcticament res, però sovint l'amic ho troba més que
6 suficient, perquè no et demana cap detall, de fet potser no sap què li has contestat. L'únic que espera és
7 que tu li preguntis com li han anat les seves, de vacances, i si no ets prou ràpid a fer la pregunta, no
8 pateixis: començarà a explicar-t'ho generosament.
9 Jo sempre contesto "molt bé", i només si qui m'ho pregunta sap quins eren els meus estrofolaris projectes
10 d'estiu hi afegeixo algun detall, alguna impressió, però la veritat és que allò que els altres han fet durant
11 les vacances no ens interessa gaire. Per això és tan cortès contestar simplement "molt bé", i ens ha d'haver
12 passat una autèntica desgràcia per trencar la norma d'educació. Perquè si, enduts pel nostre realisme
13 relativista, diem "bastant bé", aquest "bastant" ja pot obligar l'altre a continuar preguntant, normalment
14 contra la seva voluntat inicial.
15 A més de "molt bé", hi ha una altra resposta recomanable: "massa curtes." En general, la gent ha trobat
16 que les vacances han estat curtes, i si nosaltres també ho diem els altres es quedaran més tranquils i
17 contents. És veritat que hi ha qui les troba massa llargues, les vacances, i alguns arriben a confessar que
18 "ja tenia ganes de tornar a treballar". Els entenc molt bé, però aquesta confessió no s'ha de fer mai, els
19 vicis s'han de mantenir amagats, perquè quan els proclamem sembla que els proclamem com a virtuts, i
20 no resulta simpàtic. Tot el que no sigui el típic "molt bé" és una impertinència.
21 Per sensibilitat social, s'ha de saber mentir. Qui ens contesta "no n'he fet, de vacances" –suposant que
22 sigui cert i no ganes de donar-se una importància inoportuna– és un infractor del necessari
23 convencionalisme. Els qui diuen que no n'han fet solen fer servir un to disgustat o un to orgullós. Per tant,
24 ens amarguen el que havia de ser una simple salutació simpàtica.
25 Si aquest any hem fallat en algun moment, proposem-nos que, l'any vinent, la nostra resposta sigui
26 sistemàticament i modèlicament aquesta: "Les he trobat massa curtes però m'han anat molt bé."

Si algú està molt i molt enutjat, podem dir que **fa cara de tres déus.**

Rellegim amb atenció

Retorneu als punts de text que s'indiquen a continuació i comenteu de què us fan conscients si penseu en els aspectes de qualitat lingüística que s'indiquen. En cas de dubte consulteu els comentaris que s'hi refereixen, a la pàgina 15.

Maneres de pronunciar (atenció a la manera de pronunciar)

- 1 No és que hagi sortit al carrer
- 6 L'únic que espera...
- 10 La veritat és que allò...
- 19 Sembla que els proclamem com a virtuts
- 24 El que havia de ser...

Maneres de dir (atenció a la genuïtat i la correcció expressives)

- 2 Ni tan sols...
- 7 Com li han anat les seves, de vacances
- 7 si no ets prou ràpid
- 11 ens ha d'haver passat una autèntica desgràcia
- 15 A més de...
- 19 els vicis s'han de mantenir amagats
- 21 s'ha de saber mentir

Maneres d'anomenar (atenció a l'enriquiment lèxic)

- 9 estrafolaris
- 23 solen
- 25 l'any vinent

Anoteu a continuació, si fa al cas, tot allò que vulgueu recordar, sigui per incorporar-ho al vostre bagatge, sigui per consultar-ho quan convingui.

Anotacions i dubtes

Si algú s'ha enriquit molt, podem dir que **s'ha fet la barba d'or**.

Practiquem

Alterneu-vos en la lectura de les frases numerades. Feu l'exercici un parell de cops. En acabat, mireu de pensar dues frases més que compleixin les condicions de l'exercici i comenteu el domini que en teniu.

fa pena, fa vergonya, fa ràbia, etc.

Si volem expressar una sensació determinada, podem fer servir el verb **fer** seguit del nom de la sensació. Evitem de fer-ho amb el verb donar.

Em **fa** pena veure plorar algú. Em **fa** vergonya parlar en públic.

Em **fa** ràbia veure injustícies. Em **fan** por els llamps.

Em **fan** llàstima els gossos abandonats. Em **fa** gràcia escoltar acudits.

Em **fa** angúnia tocar una serp. Em **fa** mandra fer feines llargues.

Llegiu aquestes frases i substituïu cada bafarada pel verb fer.

1. —A mi em 🗨️ ràbia les bromes pesades. A ell, per contra, li 🗨️ gràcia.
2. —A casa ens 🗨️ llàstima llençar menjar i mirem d'aprofitar-lo, si en sobra.
3. —A tu no et 🗨️ pena perdre el temps d'aquesta manera?
4. —A mi em 🗨️ fàstic trobar-me els lavabos públics bruts i deixats.
5. —Em 🗨️ molta il·lusió celebrar l'aniversari del pare. Fa noranta anys!
6. —Doncs a mi no em 🗨️ riure que vagis vestit així: sembles un pallaso.
7. —Em 🗨️ gràcia que diguis això. Tu ets el primer que no ho compleixes.
8. —No saps l'angúnia que em 🗨️ netejar la ferida del gos!
9. —Ui, no! Em 🗨️ molta vergonya llegir davant de tanta gent.
10. —A tots ens 🗨️ mandra llevar-nos d'hora quan és un dia de festa.
11. —Em 🗨️ por que si no correm, ens caurà la tempesta al damunt.
12. —Em 🗨️ fàstic trobar un vàter brut. No li 🗨️ vergonya a qui l'hagi embrutat?
13. —I no li 🗨️ vergonya, a vostè, comportar-se com un nen petit?
14. —Com que em 🗨️ pena veure'l tan sol, em 🗨️ gràcia convidar-lo a sopar.
15. —Em 🗨️ por que l'arròs quedi salat. Amb el marisc, no cal posar-hi gaire sal.
16. —Em 🗨️ la impressió que al teu germà no li agraden gaire les verdures.
17. —Has vist aquest home? Em 🗨️ la sensació que està borratxo.
18. —I si ens quedem aquest gos? 🗨️ pena veure'l aquí, abandonat.
19. —A mi no em 🗨️ gràcia disfressar-me per Carnaval. A ella sí que li'n 🗨️.
20. —Diuen que els cargols són bons, però a mi em 🗨️ angúnia menjar-ne.

Dues frases més:

Si cal treballar molt intensament en un afer, diem que hi hem de **fer mans i mànigues**.

Corregim

Llegiu en veu alta aquests textos i acordeu quina és l'errada que té cadascun d'ells i com la modificaríeu. Després, proposeu correccions a les paraules que hi ha més avall. En cas de dubte consulteu les correccions que s'hi refereixen, a la pàgina 15.

A) La Maria i en Pere fa temps que desitgen tenir un fill, però fins ara no ho han conseguit. Després de provar-ho durant molt de temps, d'anar amunt i avall visitant metges i provant tot tipus de teràpies, han decidit de fer una adopció. Després de mesos d'entrevistes, finalment els comuniquen que els han concedit adoptar una nena. En Pere ha demanat tres dies lliures a la feina.

B) Acabo de clissar un pis que potser us farà el pes, Joan i Aida. No és a Vic mateix, sinó en un poble de no gaire lluny: Sant Julià de Vilatorrada. És un segon sense ascensor, però no crec que us faci res pujar escales, oi? Està molt ben conservat, té quatre habitacions i no és amoblat. Oi que el volíeu sense mobles? Jo hi veig tres coses envejables: les vistes de què podreu fruit des de totes les finestres, els dos balcones i, sobretot, el preu: dos-cents cinquanta eures al mes! És per no pensar-s'ho gaire, la veritat.

C) Ens encanta passejar per les viles de l'Empordà. Ho fem a l'estiu. Triem un poble no gaire allunyat i sortim cap a mitja tarda a visitar-lo i prendre un refresc al bar que ens faci més patxoca. Castells, esglésies, murs, canals, fonts, cases senyoriales, carrers ajardinats, places acollidores... Us ben asseguro que és un plaer recórrer xino-xano aquests indrets. De vegades, però, ens agradaria trobar-hi més plafons o rètols explicatius. És el que hi ha: no es pot tenir de tot, a la vida!

D) Aquest estiu només he tingut quinze dies de vacances perquè he canviat fa poc de feina i no me n'han donat més. Pacència, que és la mare de la ciència! Enyoro per una sola cosa el temps que vivia amb els pares: l'aire acondicionat. M'he comprat un ventilador bastant potent, però no és el mateix i, la veritat, em carrega una mica això d'anar entomant aire i sentint la suau, però fastijosa, remor del motoret. L'any que ve m'ho repensaré, no en dubteu pas!

Incorreccions:

A	B	C	D
*	*	*	*

* a mida que...		* a no ser que...	
* a tope		* abarcar	
* abogar		* abultat	
* acantilat		* aclarar	
* acribillar		* adelantar	

(*) No admesa

Si algú es fa el distret quan li comuniquem una cosa, podem dir que **fa l'orni**.

Investiguem els nostres mots

En gran grup, algú de vosaltres llegeix els textos en veu alta. Tot seguit comenteu si coneixíeu aquesta explicació. Valorem els mots, perquè són patrimoni dels nostres avantpassats i contenen molta història.

Alarma [1555; contracció de l'expressió (*sonar*) *al arma*, per cridar a les armes]

Moltes exclamacions han passat a ser paraules corrents del nostre llenguatge. Per exemple: *Amb Déu siau!* es converteix en adéu; *Anuncià l'àngel a Maria...* és converteix en Àngela, per dir que sí, que s'està d'acord amb alguna afirmació. *A l'arma!* era el crit amb què les autoritats militars feien formar els soldats per un atac contra l'enemic. D'aquest crit es va passar al verb almar i després al nom alarma i a l'adjectiu alarmant.

Calamitat [s. XV; del llatí *calamitas*, *-ātis* 'flagell, plaga, desgràcia']

Aquest mot es relaciona amb fets terribles, portadors de seqüeles de destrucció: epidèmies, terratrèmols, inundacions... I no es fa debadés. La pagesia romana, quan cridava *Calamitas!*, es devia referir sovint al desastre de les tiges de blat, ordi o civada migpartides, amb el gra a terra a punt de podrir-se. Els *calami* eren les tiges dels cereals. De ben segur, quan la tempesta, l'huracà o l'exèrcit invasor abatien els camps de blat doblegant els *calami*, la població es quedava sense l'aliment quotidià per excel·lència, el pa. Tota una calamitat.

Estraperlo [1935; combinació dels noms de *Strauss* i *Perl*]

Els europeus Strauss i Perl havien dissenyat una ruleta trucada que es va estendre per Espanya als anys trenta. Era presentada, amb la col·laboració d'un nebot d'un polític important, com un joc de societat basat en la rapidesa i bon càlcul dels jugadors. S'anomenava Straperlo. El joc va ser denunciat per fraudulent i hi va haver judici i força rebombori mediàtic. A partir d'aleshores s'anomena estraperlo tot negoci fraudulent, un mot present durant la Guerra civil espanyola i la postguerra, atesa la carestia d'aliments i la necessitat de trobar-ne, sovint fora dels circuits legals.

Anotacions i dubtes

Si algú fa el ridícul o es deixa enredar, diem que **fa el préssec**.

Comentem lèxic

Llegiu les paraules següents d'un mateix àmbit de la vida quotidiana i comenteu si les useu, si n'hi ha de desconegudes, si en diríeu més, si n'heu d'altres que potser no són admeses, etc.

La cuina. Aigüera, aixeta, davantal, estovalles, tovalles, tovalló, manyopla, estalvis, safata, vaixel·la, bateria de cuina, coberteria, plat fondo, plata, ampolla, botella, got, vas, gerra, tupí, copa, tassa, setrilleres, coberts, cullera, forquilla, ganivet, tisores, batedor, cullerot, escumadora, colador, espàtula, corró, obreampolles, llevataps, tirabuixó, obrellaunes, ratlladora, motlle, sopera, bol, morter, cassola, cassó, olla, paella, escorredora...

Coure, sofregir, pastar, trinxar, escaldar, salpebrar, rostir, amanir, pelar, escalfar, refredar, escórrer, farcir, deixatar, batre...

Dolç, salat, fat, àcid, agre, verd, tendre, madur, tou, dur, picant, melós, cruixent...

Errades que potser fem: * *bandeja* / * *gavinet* / * *rodillo* / * *sacatapús* / * *calentar* / * *rellenar* / * *sosso*

Anotacions i dubtes

Pronunciem

Llegiu les frases següents, tot adonant-vos del canvi de pronúncia del 'que' i del 'què'. Feu-ho dues o tres vegades.

1. No sé pas **què** t'empatolles amb tot això **que** expliques.
2. El director li va preguntar **què** en pensava, de l'article **que** havia escrit.
3. Em van notificar **que** estava expulsat i mai no em van dir per **què**.
4. I a **què** treu cap ara **que** ens vinguis amb aquestes raons?
5. Només els **que** havien llegit l'article sabien de **què** tractava.
6. Ara **que** tinc vint anys; ara **que** encara tinc força...
7. A hores d'ara no sabem **què** farem per dinar ni amb **què** podrem cuinar.
8. La Mar em diu **que** ha perdut el martell amb **què** havia clavat els claus.
9. De **què** protesten aquests alumnes? **Que** estan descontents?
10. **Què** vol aquesta gent? **Que** ho resolguem tot en una setmana?
11. Ja sabem a **què** es dedica en Joan: a guardar tot el **que** arreplega.
12. **Que** gran **que** és aquesta cambra! Amb **què** l'omplirem?

Si fem neteja a fons de casa nostra, podem dir que **hi fem dissabte**.

Consultem

Coneguem recursos per accedir-hi en cas de dubte.

Accediu a algun recurs de consulta, mireu de copsar el servei que us pot fer, incorporeu-lo al mòbil si cal i feu alguna pràctica per dominar-ne el funcionament. En teniu de ressenyats a la pàgina 6.

Anotacions i dubtes

Inventem

Redacteu individualment i per a cada mot un text breu i creatiu que hi faci referència i el lector el descobreixi. Després, poseu en comú els que considereu més originals.

	1	2	3	4
1	C	A	O	S
2	O	R	D	I
3	N	A	U	S
4	Y		M	E

Horizontals:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Verticals:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Propostes de text:
Caos: Desordre màxim. Ordi: el cereal de moltes cerveses. Nau: Vaixells petits i grossos que vagaregen pels nostres mars. Y: La més grega de totes les catalanes. Me: Una forma de pronom personal. Cony: Imprecació paral·lela "Collons!". Àra: Ni abans ni després. Odum: Del revés, canvió la roba el diumenge. Sise: Ha arribat just darrere del cinquè.

Si algú gasta diners sense gaire control, diem que té la mà foradada.

Comentaris i propostes de correcció de la Garbellada

(pàg. 9 i 11)

• Rellegim amb atenció

Maneres de pronunciar

Som conscients que cal elidir la vocal *e* de la conjunció *que* quan l'altre mot comença per vocal o hac?
[kaʒis, kəspəɾə, kaʎə, kəls, kəbiə]

- 1 No és que hagis sortit al carrer
- 6 L'únic que espera...
- 10 La veritat és que allò...
- 19 Sembla que els proclamem com a virtuts
- 24 El que havia de ser...

Maneres de dir

- 2 Ni tan sols... Encara se sent a dir * *ni siquiera*
- 7 Com li han anat les seves, de vacances Equival a 'com li han anat les seves vacances'
- 7 si no ets prou ràpid Utilitzem prou aquest adverbi? També: 'suficientment', 'tan', 'bastant'...
- 11 ens ha d'haver passat una autèntica desgràcia Contra * *té que haver passat*
- 15 A més de... Contra * *ademés*
- 19 els vicis s'han de mantenir amagats Contra * *es tenen que mantenir*
- 21 s'ha de saber mentir Contra * *es té que saber*

Maneres d'anomenar

- 9 estrafolaris Una alternativa a 'molt estranys', 'raríssims'
- 23 solen Una alternativa a 'acostumen', 'tenen per costum'
- 25 l'any vinent Una alternativa a 'l'any que ve'

• Corregim

A	B	C	D
* <i>no ho han conseguit</i>	* <i>no és amoblat</i>	* <i>carrers ajardinats</i>	* <i>l'aire acondicionat</i>
no ho han aconseguït	no és moblat	carrers enjardinats	l'aire condicionat

* <i>a mida que...</i>	a mesura que...	* <i>a no ser que...</i>	si no és que...
* <i>a tope</i>	al màxim	* <i>abarcar</i>	abastar, comprendre
* <i>abogar</i>	advocar	* <i>abultat</i>	inflat, voluminós
* <i>acantilat</i>	penya-segat, espadat	* <i>aclarar</i>	aclarir
* <i>acribillar</i>	crivellar, cosir	* <i>adelantar</i>	avançar

Si algú vol dir que una discussió s'ha acabat, podria exclamar: **Ja som al cap del carrer.**

Anglicismes

Hi ha paraules i expressions angleses que es fan presents a la vida diària, moltes de les quals seran també patrimoni de la llengua catalana, com ho han estat en el passat (futbol, pàrquing, stop, córner, gol, club, bistec, càmping, enterviu, màster...). Correspondrà a les autoritats competents en aquesta matèria establir quins nous mots s'assimilen al català i quins no.

És cert, però, que a molts d'aquests mots hi correspon un terme en català. I convé ser-ne conscients. Vet aquí una llista incompleta, però significativa d'aquests mots, amb la paraula o l'expressió amb què compta la llengua catalana.

break	descans	business	negoci
compact disk	disc compacte	pen drive	llapis de memòria
catering	servei d'àpats	feeling	sensació
handicap	dificultat	new look	nou estil
lunch	esmorzar, àpat	manager	gerent
overbooking	sobreocupació	piercing	perforació
pin	agulla	ranking	classificació
record	registre	self service	autoservei
share	compartir	show	espectacle
tupper-ware	carmanyola	briefing	notes, informe
abstract	resum	airbag	coixí de seguretat
container	contenedor	fastfood	menjar ràpid
tablet	tauleta	online	en línia
freelance	independent	full-time	jornada completa
mailing	tramesa de correu	mountain bike	bicicleta tot terreny
workshop	taller	background	historial

Si algú s'obstina a fer una cosa, podem dir que **hi fica la banya**.

Bibliografia

- Vocabulari de barbarismes (<https://goo.gl/GqVBRB>)
- Món rural. Mots que es perden. Josep Espunya. Edicions Salòria
- Proudubtes.cat. Marcel Fité. Barcanova editorial
- El catanyol es cura. Pau Vidal. Barcanova editorial
- El bilingüisme mata. Pau Vidal. Editorial Pòrtic
- Parlants, fets i drets. Ferran Suay. Voliana edicions.
- I si parlem català? David Vila. Tallers per la llengua
- 500 raons per parlar català. David Pagès. CCG Edicions
- De la consciència a la conducta. Diversos autors. 7dquatre
- Què faig si...? Plataforma per la Llengua
- Sortir de l'armari Lingüístic. F. Suay i G. Sanginés. Angle Editorial
- Són bojos, aquests catalans? David Valls (documental a Youtube.com)
- Per què diem...? Albert Vidal. Ed. Albertí
- Lo lleidatà és fàcil. Robert Masip i altres. Ed. Fonoll
- Diccionari de dubtes i barbarismes. David Paloma i Albert Rico. Educaula62
- El domini textual: un model de funcionament del discurs... Rosa Artigas. DGPL.

Garbells de llengua és una proposta de la Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana (CAL) feta amb voluntat de convertir-se en projecte propi i extensible als diferents punts de Catalunya i, posteriorment, a totes les terres de parla catalana.

Més informació:

cal@cal.cat

93 415 90 02
638 03 09 65

@CAL_cat

@cal.llengua

CALcoordinadora

COORDINADORA D'ASSOCIACIONS PER LA LLENGUA